

Uluslararası Beşeri Bilimler ve Sanat Dergisi
International Journal of Humanities and Art

<http://www.trkdergisi.com>

Araştırma Makalesi / Research Article

e-ISSN:2757-6388

trk dergisi

2023

4(2):1/17

Geliş Tarihi / Receive : 19.11. 2023

Kabul Tarihi / Accepted : 31.12. 2023

**Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin
Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme**
**An Investigation on the Contribution of Secondary School
Students' Level of Access to Distance Education to Their
Creative Writing Skills**

Ozan Kadir GÜZELSOY, Öğretmen,

T.C. MEB Muş İl Millî Eğitim Müdürlüğü,

okgzlsy@live.com, ORCID: 0000-0003-3435-6366.

Kerim TUZCU, Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Türkçe Eğitimi ABD, kerim.tuzcu@siirt.edu.tr,

ORCID: 0000-0001-8432-2602.

Atıf/Cite as TUZCU, K., & GÜZELSOY, O. K. Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme. *Trk Dergisi*, 4(2)

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından ve bir intihal programında incelenmiş intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two reviewers and in a plagiarism program and has been confirmed to be free of plagiarism.

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

Özet

Bu çalışma, pandemi sürecinin ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri üzerindeki etkisini öğretmenlerin görüş ve önerileri doğrultusunda incelemeyi amaçlamaktadır. Pandemi nedeniyle uzaktan eğitim yöntemine geçilmesi, öğrencilerin Türkçe derslerine katılımını ve yazma motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir. Bu çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde Türkçe derslerine katılan ve katılmayan öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin karşılaştırılması ve yüz yüze eğitime geçildiğinde bu becerilerde nasıl bir değişiklik olduğunun öğretmenler tarafından gözlemlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması deseni, belirli bir durumun derinlemesine incelenmesine olanak sağlayan bir araştırma yöntemidir. Çalışmanın katılımcılarını, 2019-2020 eğitim-öğretim yılından itibaren Bitlis'in Güroymak ilçesindeki ortaokullarda Türkçe öğretmeni olarak görev yapan ve uzaktan eğitim sürecinde faal olarak ders veren 20 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme çizelgesi kullanarak yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme çizelgesi, araştırmacının önceden belirlediği soruları katılımcılara yöneltmesini, ancak katılımcıların cevaplarına göre soruları değiştirmesini veya eklemesini de sağlayan bir veri toplama aracıdır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi için içerik çözümlemesi tekniği uygulanmıştır. İçerik çözümlemesi, nitel verilerin anlamlı bir şekilde sınıflandırılmasını, yorumlanmasını ve sunulmasını sağlayan bir veri analizi yöntemidir. Çalışmanın bulgularına göre, pandemi döneminde uzaktan eğitimde Türkçe derslerine katılan ve katılmayan öğrenciler arasında yaratıcı yazma becerileri açısından önemli farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkların nedenleri ve sonuçları araştırılmış, öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur. Bu öneriler arasında, teknoloji çağından yararlanarak uzaktan eğitim ve yaratıcı yazma olanaklarının artırılması, ortaokul öğrencilerine yazmayı sevdirmek için daha fazla etkinlik, araç gereç, söyleşi, fuar, köşe ve ödül gibi yöntemler kullanılması, öğrencilerin sosyoekonomik durumlarının dikkate alınması ve eşit fırsatlar sağlanması yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan öğretim, Öğretmen görüşleri, Pandemi, Türkçe öğretimi, Yaratıcı yazma.

An Investigation on the Contribution of Secondary School Students' Level of Access to Distance Education to Their Creative Writing Skills

Abstract

This study aims to examine the impact of the pandemic process on the creative writing skills of fifth grade middle school students in line with the opinions and suggestions of teachers. The transition to remote education method due to the pandemic has negatively affected the students' participation and writing motivation in Turkish language courses. In this study, it is aimed to compare the creative writing skills of students who participated and did not participate in Turkish language courses during the remote education process and to observe how these skills changed when face-to-face education was started by teachers. In the study, one of the qualitative research methods, case study design, was used. Case study design is a research method that allows the in-depth examination of a specific situation. The participants of the study consisted of 20 teachers who have been working as Turkish language teachers in middle schools in Güroymak district of Bitlis since the 2019-2020 academic year and who actively gave lessons during the remote education process. Face-to-face interviews were conducted with the teachers using a semi-structured interview schedule. Semi-structured interview schedule is a data collection tool that allows the researcher to ask the questions he/she predetermined to the participants, but also allows him/her to change or add questions according to the participants' answers. Content analysis technique was applied for the analysis of the obtained data. Content analysis is a data analysis method that enables the classification, interpretation and presentation of qualitative data in a meaningful way. According to the findings of the study, it was determined that there were significant differences in terms of creative writing skills between the students who participated and did not participate in Turkish language courses during the pandemic period. The reasons and consequences of these differences were investigated and suggestions were made for the development of students' creative writing skills. Among these suggestions are increasing the opportunities for remote education and creative writing by taking advantage of the technology age, using more methods such as activities, tools, interviews, fairs, corners and awards to make middle school students love writing, taking into account the socioeconomic status of the students and providing equal opportunities.

Keywords: Distance education, Teacher opinions, Pandemic, Turkish

teaching, Creative writing.

1. Giriş

Yazma, bir insanın duygu, düşünce, hayal ve fantezilerini veya herhangi bir konu hakkındaki bilgilerini yazıya dökmesi olarak tanımlanabilir. Ayrıca çeşitli tür ve tekniklere sahip bir süreçtir. Yazma, insanların iletişim kurmasına, bilgi aktarmasına, yaratıcılık göstermesine ve uygarlık oluşturmaya yardımcı olmuştur. Yazma becerisi, eğitim, iş ve sosyal hayatta önemli bir rol oynamaktadır. Yazma becerisini geliştirmek için, yazma sürecinin aşamalarını bilmek, yazı türlerini tanımak, yazı planı oluşturmak, yazıyı gözden geçirmek ve paylaşmak gerekir.

Yazma veya başka bir ifadeyle duyguları bir düzlem üzerine değişik sembollerle aktarma, insanlığın ihtiyaçlarından doğan ve yalnızca insanoğluna has bir eylemdir. "Yazma; kişinin duygularını, düşüncelerini ve yaşadıklarını belli dil kurallarına uygun ve özgün bir şekilde yazarak anlatması sanatıdır" (Güleryüz, 2006: 28).

Yaratıcı yazma; duyguları, düşünceleri, izlenimleri ve hayalleri ifade etmeye yarayan bir yazma biçimidir ve okuru bilgilendirmekten çok etkilemeye amaçlar. Yaratıcı yazma, kurgusal (şiir, öykü, roman gibi) ya da kurgusal olmayan (deneme, biyografi, eleştiri gibi) yazı türlerini içerir. Hayal gücünü, yazma becerisini, iletişim becerisini ve disiplini geliştirmeye yardımcı olur. Aynı zamanda bir tür terapi olarak da görülebilir çünkü yazan kişi kendi duygularını ve deneyimlerini paylaşır. Yaratıcı yazma yapmak için, deneyim, gözlem, hayal gücü, soru sorma, hevesli okuma, fikir defteri tutma, terk ile yazma, çalışmayı yüksek sesle okuma, sahne listesi oluşturma, düzeltme ve düzenleme gibi bazı ipuçları ve teknikler kullanılabilir. Yaratıcı yazma örnekleri arasında destanlar, romanlar, şiirler, senaryolar, kısa hikâyeler, şarkılar, televizyon senaryoları gibi yazı türleri bulunur (<https://acikders.ankara.edu.tr/>).

Literatürde; not alma, özet çıkarma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, serbest yazma, kontrollü yazma, güdümlü yazma, yaratıcı yazma, duygulardan hareketle yazma, grup olarak yazma, tümevarım, tümdengelim, eleştirel yazma olarak belirlenmiş yazma yöntem ve teknikleri arasında yer alan yaratıcı yazma, öğrencilerin yazma becerisini gönüllü olarak gerçekleştirmesi için kullanılan teknikler olarak sıralanabilir (Özer ve Şahan, 2011). "Yaratıcılık her bireyde var olan ve bireyin yeni ve evvelkilerden daha farklı bir sözlü, yazılı, düşünsel veya eylemsel ürün ortaya koymasını sağlayan kabiliyettir. Yaratıcı yazma, az sayıda ve belirli insanların sahip olduğu az görülen bir kabiliyet olarak değil, insanların tamamında bulunan geliştirilip beslenebilen bir zihinsel beceri olarak kabul görmektedir" (Davaslıgil, 1994: 53). Yaratıcı yazma kavramını da bu tanıma

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

bağlamak mümkündür. Ferdin daha önce var olmayan bir yazıyı özgün haliyle kâğıda dökmesidir. Bir başka deyişle de ferdin hür ve serbest iradesiyle herhangi bir edebî kalıba girmeden aklındakileri yazıya dökme eylemine denir. Yaratıcı yazmada önemli olan husus, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini, öznel ve etkili fikirler çerçevesinde korkmadan dürüst bir biçimde aktarabilmeleridir (Maltepe, 2007). Ortaya çıkan ürünün başarısı, yazarın yazım sürecinde özgür ve özgün olabilmesiyle yani yaratıcılığıyla bağlantılıdır.

Bilgiyi özgün bir biçimde üretip onu kâğıda aktarmak ancak yenilikçi, kurgucu ve yaratıcı yazma ile mümkündür. Yaratıcı yazı denilirken kastedilen şey, bir insanın herhangi bir konudaki duygu ve düşüncelerini kendi hayal dünyasını kullanarak, rahatça kâğıt ortamına aktarabilmesidir (Oral, 2003). Yaratıcı yazmada birey herhangi bir kurala veya kalıba uymadan duygu ve düşüncelerini özgürce yazar. Yaratıcı yazma uygulamalarında en önemli amaç öğrencilerin yeknesak yazılar yazması yerine özgürce, rahatça, ilgi çekici bir şekilde duygu ve düşünce dünyalarını ortaya koymalarını sağlamaktır (Temizkan, 2010). Özgün bir eser okuyan okuyucu, yazarın yaratıcı düşünce ve hayal gücüne tanık olur ve bu da eseri daha başarılı kılar.

Türkiye’de yaratıcı yazma etkinlikleri ilkokul düzeyinde başlamaktadır. “Türkçe dersinde sınıf öğretmeni öğrencilere; özet çıkarma, şiir yazma, akrostiş çalışmaları gibi etkinlikler yaptırarak onlara özgün yazılar yazmayı öğretmeyi amaçlar çünkü şiir aracılığıyla, kullanılan dilin gücünden faydalanabilen çocuk, yaratıcı düşünme ve yaratıcı yazma becerisini de geliştirir” (Güleryüz, 2002: 274). “Zira metin oluşturmak demek, bir açıdan iyi düşünceye, durumlara eleştirel bir pencereden ve farklı açılardan bakmaya, sebep sonuç ilişkileri oluşturmaya bağlıdır” (Göçer, 2010: 188). Ortaöğretim 5. sınıftan itibaren ise ortaokul Türkçe dersi müfredatında yaratıcı yazmaya sıkça yer verildiği görülmektedir. “Sınıftaki yaratıcı yazma etkinlikleri, öğrencilerin hem kendi fikirlerini dilediğince dile getirmelerini sağlar hem de diğer insanların duygu ve düşüncelerine saygı duyma ve onları kabullenme alışkanlığı kazanmalarında etkili olur” (Sever, 2000: 7). Öğrencilerin kitap okudukça, bilgi ve söz varlıkları, yazmaya ilgileri arttıkça yaratıcı yazmadaki başarılarının da arttığı bilinen bir gerçektir.

Yazmanın bir ihtiyaç olduğu düşünülürse yaratıcı yazma bu ihtiyacı gidermenin en önemli aracı olabilir. Bir metne veya kurala bağlı kalmadan, tamamen insanın içinden gelen ilhamla özgürce yazması neticesinde özgün yazıları ortaya çıkarmaktadır. Ülkemizde öğrenciler yaratıcı yazma ile 1. kademe eğitimde yani ilkokulda tanışmaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça Türkçe derslerinde yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeye yönelik daha çok

etkinliğin yapıldığı görülmektedir. İlkokul 2. sınıf düzeyinde öğretmenler, öğrencilerden kendilerini, ailelerini, çevrelerini tanıttı yazılar yazmalarını; Türkçe ders kitabındaki boşluk doldurma alanları kendi ifadeleriyle doldurmalarını ve mektup yazmalarını istemektedir. 3. sınıf düzeyinde de bu etkinlikler çeşitlenerek artmaktadır.

4. sınıf öğrencileri, kompozisyon adı verilen bir yazma etkinliği türüyle tanışır. Kompozisyon, Türkçe Sözlükte, “öğrencilere duygu ve düşüncelerini etkili ve düzgün bir biçimde anlatmaları için yaptırılan yazılı veya sözlü çalışma; tahrir, kitabet” ve “Ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma biçimi ve işi” şeklinde tarif edilmiştir (<https://sozluk.gov.tr/>). Bu etkinlikte, öğrenciler yaratıcı yazma becerilerini geliştirirler. Bir konu hakkında noktalama ve imla kurallarına uygun olarak yazılan ve giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan yazılı bir anlatım türüdür (www.makaleler.com). Öğrenciler, öğretmen tarafından veya kendi seçtikleri bir konuda kendi görüşlerini kâğıda aktararak kompozisyon yazarlar. Giriş bölümünde konu hakkında genel bir bilgi verilir, gelişme bölümünde konu detaylı bir şekilde açıklanır veya tartışılır, sonuç bölümünde ise konu özetlenir ve bir ana fikre bağlanır. Kompozisyon yazarken açık ve sade bir dil kullanmak önemlidir. Bu nedenle, öğretmenler öğrencilere bu konuda rehberlik etmelidir (Elma ve Bütün, 2015).

Kovid-19 salgını 2020-2022 yılları arasında Türkiye’de ve dünyada her alanı olduğu gibi eğitim sistemini de derinden etkilemiş ve yaralamıştır. Salgının yayılmasını önlemek amacıyla birçok tedbir devreye girmiş ve bunların başında da toplu faaliyet alanı olan eğitim öğretim kurumları yüz yüze eğitim ve öğretime kapatılarak uzaktan çevrim içi eğitim öğretim tarzına geçilmiştir. (Doğan ve Demir, 2023). Bu durum, öğrencilerin okul, sınıf ve kütüphane ortamından uzaklaşmasına, öğretmenle yüz yüze etkileşimin azalmasına, kitap okuma alışkanlığının bozulmasına, akademik kazanımların yeterince sağlanamamasına ve öğrencilerin motivasyon ve ilgisinin düşmesine neden olmuştur (Demirel, 2022). Bu olumsuzluklar, özellikle yaratıcı yazma gibi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini geliştiren ve öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayan bir etkinlik için büyük bir engel teşkil etmiştir (Eroğlu, 2022). Bu bağlamda, bu çalışmada, uzaktan eğitime katılabilen ve katılamayan öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin durumu, Türkçe öğretmenlerinin gözlem ve görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmanın amacı, uzaktan eğitimin yaratıcı yazma becerisine etkisini belirlemek ve bu süreçte karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine ışık tutmaktır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmayla uzaktan eğitim sürecini, ortaokul 5. sınıftayken geçirmiş öğrencilerin mevcut yaratıcı yazma becerileri üzerine odaklanılmak istenmiştir çünkü ortaokulda 5. Sınıf bu kademedeki eğitim ve öğretimin

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

temelini oluşturmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin uyguladıkları etkinlikler, etkinlikleri değerlendirdikten sonra edindikleri gözlem ve veriler, öğretmenlerin öğrencilerinin mevcut yaratıcı yazma becerileri hakkında fikir sahibi olmalarını sağlamaktadır. Ölçümler sonucunda tespit edilen durumlar, eğitim sürecinin başarılı ya da başarısız olmasını etkileyebilmektedir (Silah, 2000). Bu nedenle öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılarak birinci kaynaktan bilgi edinmek amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada görüşlerine başvurulmuş Türkçe öğretmenlerinin sunacağı çözüm önerileri de ileriki zamanlarda yaşanması olası bir uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin olumsuz etkilenmemesi hatta söz konusu sürecin geliştirilmesi konusunda diğer öğretmenlere fikir sunabilir.

2. Yöntem

Bu araştırma nitel desenli bir durum çalışması şeklinde yürütülmüştür. Nitel desenler problemin belirlenmesiyle başlayan veri toplama, analiz ve raporlama ile devam eden genel araştırma sürecine sahiptir. Fakat farklı ölçülerde, gözlem yapma, görüşme, belge toplama, görsel ile işitsel malzemeleri kapsayan veri toplama araçlarından da faydalanılması önemlidir (Maxwell, 2018; Subaşı, M. ve Okumuş, K. 2017). Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin gözlem ve görüşlerine başvurulmuştur.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırma Bitlis ilinin Güroymak ilçesinde görev yapan gönüllü 20 Türkçe öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma yürütülürken kolay erişilebilen durum örnekleme hedeflenmiştir. Öğretmenlerin çalışma yıllarına, kariyer basamaklarına ve öğrenim durumlarına göre ayrışık bir grup olması hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışma grubunda aday, sözleşmeli, kadrolu ve uzman öğretmenler yer almıştır. Ayrıca çalışma grubundaki öğretmen görüşlerine yer verilirken etik kurallar gereği katılımcı sayısına göre 1-20 arası numara verilerek betimleme yapılmıştır. Örnek: Ö.12. gibi.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait cinsiyet dağılımı.

Cinsiyet	f
Kadın	7
Erkek	13
Toplam	20

Tablo 2. Çalışma grubuna ait hizmet yılları.

Hizmet Yılı	f
-------------	---

1-10	14
10-20	4
20+	2
Toplam	20

Tablo 3. Çalışma grubuna ait öğrenim durumu.

Öğrenim Durumu	f
Lisans	15
Yüksek Lisans	5
Doktora	0
Toplam	20

Tablo 4. Çalışma grubuna ait kariyer durumu.

Kariyer Durumu	f
Aday Öğretmen	6
Sözleşmeli Öğretmen	5
Kadrolu Öğretmen	4
Uzman Öğretmen	4
Baş Öğretmen	1
Toplam	20

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu öğretmenlere yüz yüze görüşme yöntemiyle doldurtulmuştur. Görüşme formunda çalışma grubundaki öğretmenlere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

- Uzaktan eğitim sürecinde EBA¹, Zoom², Whatsapp³ vb. uygulamalar aracılığıyla ders yaptınız mı?
- Uzaktan eğitim yoluyla yaptığınız derslerde yazma etkinliklerinden verim aldınız mı? Yeterince faydalı buldunuz mu?
- Uzaktan eğitim yoluyla yaptığınız derslerde hangi yaratıcı yazma etkinliklerini yaptınız ve bu etkinlikler amacına ulaştı mı?
- Uzaktan eğitim yoluyla yaptığınız derslere katılım oranından memnun muydunuz?

¹ Eğitim Bilişim Ağı

² Uzaktan çevrim içi öğretim aracı

³ Anlık sosyal medya uygulaması

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

- Sizce uzaktan eğitim sürecine katılım sağlamak öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin gelişmesine katkı sağladı mı?
- Uzaktan eğitim yoluyla yaptığınız derslere katılım sağlayan öğrencilerin yüz yüze eğitim sürecindeki sınıf içi yaratıcı yazma etkinliklerindeki performansından memnun musunuz? Neden?
- Uzaktan eğitim yoluyla yaptığınız derslere çeşitli nedenlerle katılım sağlayamayan öğrencilerin yüz yüze eğitim sürecindeki sınıf içi yaratıcı yazma etkinliklerindeki performansından memnun musunuz? Neden?
- Okul içinde yapılan kompozisyon ve şiir yarışmalarında dereceye giren öğrenciler arasında uzaktan eğitime katılım açısından belirgin bir fark var mı?
- İlçe ve il geneli yapılan kompozisyon ve şiir yarışmalarında okulunuzdan katılım sağlayıp derece elde eden öğrenci var mı? Varsa bu öğrencilerin uzaktan eğitime katılım durumları nedir?
- Okul gazetesi, okul dergisi ve hikâye kitabı yazma etkinliklerine katılım sağlayan öğrencilerden uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısı ve oranı nedir?

2.3. Verilerin Tahlili

Türkçe öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, görüşme formundaki sorulara verilen yanıtlar dikkate alarak tasnif edilmiş ve dört ayrı başarı ölçütü teması ortaya çıkmıştır. Bu temalar ders içi etkinliklerdeki başarı düzeyi, belirli gün ve haftalar kapsamında okul içinde düzenlenen yarışmalardaki başarı düzeyi, ilçe ve il düzeyindeki yarışmalara katılım ve başarı düzeyi ile okulda çıkarılan gazete, dergi ve hikâye kitabı yazma etkinliklerine katılım ve başarı düzeyi olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

3.1. Sınıf içi etkinliklerdeki performansa dair bulgular

Birçok araştırma öğretmenlerin birçoğunun hâlen sınıflarında geleneksel değerlendirme yaklaşımlarını kullandığını göstermektedir (Adanalı, 2008; Birgin ve Gürbüz, 2008; Çakan, 2004; Erdemir, 2007; Gelbal ve Kelecioğlu 2007; Güven ve Eskitürk, 2007; Parmaksız ve Yanpar, 2006). Oysa yeni eğitim anlayışı yeni değerlendirme anlayışını beraberinde getirmiştir. Ayrıca Türkçe dersi daha çok uygulamaya yönelik bir ders olduğundan geleneksel yöntemlerden çok yenilikçi yöntemlerin kullanılması elzemdir. Başka bir deyişle öğretmen sadece ürüne odaklanıldığı geleneksel değerlendirmelerin aksine hem ürüne hem de sürece odaklanılan bir değerlendirme yaklaşımı

benimsemelidir (Herman, Aschbacher ve Winters, 1992). Bu ölçütü karşılamak amacıyla öğrencilerin 2022-2023 Eğitim ve Öğretim yılı Türkçe derslerindeki yaratıcı yazma etkinliklerinin değerlendirme sonuçlarından, öğretmen gözlem ve kanaatlerinden, performans değerlendirmelerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda rastgele örneklem yoluyla seçilen beş öğretmenin doğrudan alıntı yapılarak ifadelerine yer verilmiş ve 5. sınıftayken uzaktan eğitim sürecine katılmış öğrencilerle katılmayan öğrencilerin başarı düzeyleri arasındaki benzerlik ve farklılıklara dair bilgi sunulmak istenmiştir.

Ö.11: “Uzaktan eğitim sürecinde EBA ve Zoom’dan derslerimi yapmaya gayret ettim. Ayrıca ders öncesinde ve çoğunlukla sonrasında öğrencileri sürekli olarak ödevlendirmek amacıyla Whatsapp’tan velilere doküman gönderdim. Katılım oranı takriben %30 civarıydı diyebilirim. Türkçe dersi uygulama isteyen bir ders olduğu için uzaktan eğitimde sınıf ortamındaki verimi tam anlamıyla alamadım ama yine de verimli geçtiği zamanlar da çok oldu. Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yaratıcı yazma etkinliklerini öğrencilerime yaptırды. Aynı öğrencilerin yüz yüze eğitimdeki yaratıcı yazma etkinliklerinde kesinlikle daha başarılı olduklarını gözlemledim.”

Ö. 19: “Uzaktan eğitimi çoğunlukla Zoom adlı programla yaptım. Çalıştığım okulun veli profili ilçedeki diğer okullara göre daha gelişmiş olduğundan derslere katılım fena değildi. Tahminen öğrencilerimin %70’i uzaktan derslere katılım sağladı. Derslere katılım sağlayan öğrencilerin şu an sınıf içinde yaratıcı yazma anlamında bir adım önde olduklarını rahatlıkla söyleyebilirim.”

Ö. 6: “Uzaktan eğitim boyunca bütün dersleri eksiksiz yerine getirdim. Öğrencilerime faydalı olduğumu düşünüyorum. Tek sıkıntı katılım oranıydı. Sınıfın yarısından fazlası derslere katılmadı. Derslere katılım sağlayan öğrencilerle ders kitabındaki tüm etkinlikleri yetiştirmeye çalıştık. Uzaktan eğitime katılım sağlayan öğrencilerin katılmayanlara göre sadece yaratıcı yazma özelinde değil tüm konu ve kapsamlarda daha başarılı olduğu zaten notlarından da belli.”

Ö. 3: “Ben 23 yıllık bir öğretmenim. Uzun yıllar köy okullarında çalıştım ama hiç uzaktan eğitim dönemi kadar zor bir öğretmenlik geçmişim olmadı. Üstelik çalıştığım okul, merkezî okulu olmasına rağmen. Katılım düzeyi oldukça yüksekti fakat uygulamada sorunlar yaşadık. Özellikle yazma etkinliklerinde. Geri dönüt vermek değerlendirmenin en önemli kısmıdır ve uzaktan eğitimde bu hep noksan kaldı. O dönemdeki öğrencilerim şimdi 8. sınıfta. Ben uzaktan eğitime katılımı yaratıcı yazma becerilerinin ciddi bir kayba uğradığını düşünüyorum.”

Ö. 10: “Uzaktan eğitimde derslerimin neredeyse tamamını EBA uygulaması üzerinden yaptım. Çalıştığım okul dezavantajlı bir bölgede olduğu için derslere katılım oranı çok düşüktü. Bu kaybı telafi etmek için öğrencileri haftanın bir günü okula çağırarak ödev verdim. Bu şekilde zorlu süreci geride bıraktık. Yaratıcı yazma etkinliklerinde değerlendirme yapmak zordur. Uzaktan eğitimde bu daha zordu.”

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

Uzaktan eğitime katılan öğrenciler zaten okula, derse ilgisi olan öğrenciler olduğu için şu an o öğrencilerin diğer öğrencilere göre sınıfta daha başarılı metinler ortaya çıkardığını görüyorum."

Öğretmen görüşlerinden de anlaşıldığı üzere uzaktan eğitim sürecinde, derslerini EBA ve Zoom uygulamaları üzerinden düzenlediğini ve öğrenci katılım oranının yaklaşık %30 olduğu belirtilmiştir. Türkçe dersinin uygulama gerektiren bir alan olduğu vurgulanarak, ancak uygulama olursa derslerin daha verimli geçeceği ifade edilmektedir. Bazı öğretmenler ise uzaktan eğitimde katılım sorunu yaşandığını ancak derse katılan öğrencilerin daha başarılı olduklarını dile getirmişler ve öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinde yüz yüze eğitimde daha başarılı olduklarını ifade etmişlerdir. Yine anlaşıldığı üzere öğretmenler, uzaktan eğitimden geri kalmış öğrencilerin sınıf içi yaratıcı yazma etkinliklerinde gösterdikleri çaba ve başarıyı, uzaktan eğitime katılan öğrencilere nazaran eksik bulmaktadırlar.

3.2. Belirli gün ve haftalar kapsamında okul içinde yapılan şiir ve kompozisyon yarışmalarındaki başarıya dair bulgular

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin 18. maddesi gereğince eğitim kurumlarında millî ve manevî şuuru diri tutmak adına Belirli Gün ve Haftalar adı altında anma veya kutlama etkinlikleri yapılması zorunludur (MEB⁴, 2019). Bu kapsamda eğitim kurumlarının kademeleri ve öğrencilerin gelişim ve yaş özellikleri dikkate alınarak çeşitli sanatsal etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinlikler genellikle ilkokullarda resim ve şiir, ortaokul ve liselerde ise kompozisyon ve şiir yazma etkinlikleri şeklindedir. Bu bağlamda çalışma grubundan rastgele örneklem yöntemiyle seçilen beş okulun düzenlediği yarışmalara ve alınan cevaplara ilişkin oluşturulan tablo aşağıdadır.

Tablo 5. Belirli Gün ve Haftalar kapsamında okul içi yapılan şiir ve kompozisyon yarışmaları, başarı düzeyi ve uzaktan eğitim almış başarılı öğrencilerin sayısı.

Belirli Günler ve Haftalar etkinlikleri kapsamında okul içi yapılan yarışma sayısı	f 30
Belirli Günler ve Haftalar etkinlikleri kapsamında okul içi yapılan yarışmalarda alınan derece alan toplam öğrenci sayısı	59
Dereceye giren öğrencilerden uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısı	47

Çalışma grubunun okullarından edinilen veriler kapsamında oluşturulan tablodan da anlaşılacağı üzere rastgele örneklem yöntemiyle seçilen

⁴ T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

okullarda araştırmanın yapıldığı tarihe kadar toplam 30 ayrı kompozisyon ve şiir yarışması düzenlenmiştir. Bu yarışmalarda derece almış 59 ayrı öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerden uzaktan eğitim faaliyetlerine katılan öğrencilerin sayısının ise 47 olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında uzaktan eğitim sürecindeki derslere etkin katılım sağlayan öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin gelişim gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

3.3. İlçe ve il geneli yapılan şiir ve kompozisyon yarışmalarındaki başarıya dair bulgular

Öğrencilerimizin öğrenim gördüğü okullar katıldıkları yarışmaları sadece okul içinde sınırlı tutmayıp özellikle millî ve manevî yönü ağır basan bayram ve anma günlerinde ilçe ve il bazlı olarak da uygulamaktadır. Bu yarışmaların koordinasyonu genellikle İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından oluşturulan Yazı, Eser İnceleme Kurulları tarafından sağlanmaktadır. İlde veya ilçede derece yapan öğrenciler ödülleri genellikle il ve ilçe programında mülki idare amirlerinin elinden almaktadır.

Çalışma grubuna yöneltilen sorulardan bir tanesi de ilde veya ilçede yapılan yarışmalarda elde edilen başarılarla yönelik olmuştur. Yine rastgele örneklem metoduyla seçilen okulların Türkçe öğretmenlerine soru yöneltilmiş ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 6. Belirli Gün ve Haftalar kapsamında il veya ilçe genelinde yapılan şiir ve kompozisyon yarışmaları sayısı, başarı düzeyi ve uzaktan eğitim almış başarılı öğrencilerin sayısı.

Belirli Günler ve Haftalar etkinlikleri kapsamında ilçe genelinde yapılan yarışma sayısı	$\frac{f}{5}$
Belirli Günler ve Haftalar etkinlikleri kapsamında ilçe genelinde yapılan yarışmalarda alınan derece alan toplam öğrenci sayısı	4
Dereceye giren öğrencilerden uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısı	3

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere çalışma grubunun bulunduğu ilçe genelinde 2022-2023 öğretim yılının başlangıcından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar 5 ayrı yarışma düzenlenmiştir. Rastgele örneklem yöntemiyle seçilen okullardan bu yarışmalara katılan öğrenciler dört ayrı derece elde etmeyi başarmıştır. Yine bu dört derecenin üçünün uzaktan eğitim faaliyetine katılım sağlamış olan öğrenciler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

3.4. Okul gazetesi, okul dergisi veya hikâye kitabı yazma alanlarındaki katılım ve başarıya ait bulgular

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî veya özel ortaokul ve liselerde, sosyal etkinlikler kapsamında okul gazetesi ve okul dergisi gibi yayınlar çıkarılmaktadır. Bu yayınların hazırlanmasında sorumlu okul müdürü ve

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

onun görevlendireceği müdür yardımcısıdır. Bu kapsamda okul yönetimi ve Türkçe öğretmenlerinin okullarda oluşturulan komisyonlara öğrenci seçerken genellikle Türkçe derslerini seven, yaratıcı yazmaya ilgi duyan, kendini geliştirmiş, meraklı, araştırmayı seven ve sorumluluk sahibi öğrencilere ağırlık vermesi oluşturulacak yayının kalitesini arttıracaktır.

Kitap okumayı çok seven, kendince bir şeyler yazmayı alışkanlık haline getirmiş, hayal dünyası ve kelime hazinesi geniş öğrenciler özellikle Türkçe öğretmenleri tarafından fark edilip yaratıcı yazmaya yönlendirilmelidir. Hikâye, şiir veya deneme yazma konusunda ilgisi olan öğrenciler yeterince teşvik edilirse, kendilerine rehberlik yapılır yol gösterilirse özgün ve başarılı kitaplar yazan öğrencilerin olduğu bilinmektedir.

Tablo 7. Çalışma grubundaki tüm Türkçe öğretmenlerine sorulan sorulardan biri de bu amaçla sorulmuş olup aşağıdaki tabloda elde edilen bulgular tablo halinde sunulmuştur.

	<i>f</i>
Okul sayısı	20
Çıkarılan gazete veya dergi sayısı	12
Yazılan kitap sayısı	6
Bu etkinliklerde etkin olarak rol alan toplam öğrenci sayısı	41
Bu etkinliklerde etkin olarak rol alan ve uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısı	38

Çalışma grubundaki Türkçe öğretmenlerinin görev yaptığı okullardaki öğrencilerden 5'inin toplam 6 kitap yazdığı, 2022-2023 öğretim yılı başlangıcından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar 12 okul gazetesi veya dergisi yayınlandığı, bu süreçlerde 41 öğrencinin etkin olarak görev aldığı ve bunlardan 38'inin uzaktan eğitim sürecine dahil olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular da uzaktan eğitim sürecinin yaratıcı yazmaya doğrudan etkisinin boyutunu göstermesi açısından önemlidir.

4. Sonuç ve Öneriler

Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime erişim düzeyinin yaratıcı yazma becerilerine etkisine dair öğretmen görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular, uzaktan eğitim faaliyetlerine katılma oranının artmasıyla yaratıcı yazma becerilerinin de arttığını göstermektedir.

Yazma becerisi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerine katkı sağlayan süreç odaklı bir etkinliktir. Bu sebeple, yazma becerisinin geliştirilmesi için öğrencilerin sık sık yazma fırsatlarına sahip olmaları, yazdıkları metinlere öğretmen ve akranlar tarafından geri bildirim almaları, yazma sürecinde rehberlik ve destek almaları gerekmektedir. Ancak, 2020-2022 yılları arasında dünyayı etkisi altına alan Kovid-19 salgını nedeniyle eğitim sistemi uzaktan eğitim modeline geçmek zorunda kalmıştır. Bu da yazma becerisinin geliştirilmesi için gerekli olan yüz yüze etkileşimi, iş birliğini, geri bildirim ve rehberliği olumsuz yönde etkilemiştir.

Uygulamalarda yararlanılan yaratıcı yazma etkinlikleri için en sık kullanılan kaynak, Türkçe ders kitaplarıdır. Sınıf içi etkinlikler söz konusu olduğu için konunun uzmanı olan öğretmenlerin gözlem ve kanaat notları dikkate alınmış ve eğitim öğretim sürecinden kopmayan, uzaktan da olsa öğretim faaliyetlerine katılmış öğrenciler yaratıcı yazma alanında daha başarılı olmuşlardır. Şiir ve kompozisyon yarışmaları, alan uzmanlarıyla görüşülerek ve okul içi ve dışı sonuçlar ve öğrenci başarıları göz önünde bulundurularak bir kıstas olarak belirlenmiştir. Buna göre hem okul içinde hem de il ve ilçe genelinde yapılan yarışmalarda dereceye girmiş ve ödül almaya hak kazanmış öğrencilerin bilgileri ilgili okul idarelerinden talep edilerek incelenmiştir. Buna göre uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım sağlamış öğrencilerin, katılım sağlayamamış öğrencilere göre büyük bir çoğunluğu oluşturdukları ve daha fazla ödül aldıkları gözlemlenmiştir.

Uzaktan eğitim süreci, özellikle pandemi ve diğer salgınlar gibi olağanüstü durumlar karşısında hızla devreye alınan bir çözüm olmuş ve artışıyla eksisiyle bir arada sürdürülmüştür. Uzaktan eğitim, öğrencilerin sınıf ortamındaki etkileşimlerini azaltmış, öğretmen ve öğrenci iletişimini etkilemiş ve öğrencilerin eğitim araçlarına ulaşımını kısıtlamıştır.

Bütün bunların neticesinde aşağıdaki hususların önerilmesi faydalı olacağı düşünülmüştür:

1. Teknoloji çağından azami düzeyde istifade edebilmek amacıyla uzaktan eğitim ve onun imkânlarının geliştirilerek tüm bireylerin bu süreçten istifade etmesi sağlanabilir.
2. Türkçe ders kitaplarında ve yardımcı kaynaklarda yaratıcı yazma etkinliklerine dair içerikler zenginleştirilebilir.
3. Ortaokul öğrencilerine yazmayı sevdirecek ve keyifli hâle getirecek etkinlik ve araç gereç ulaştırılabilir.
4. Ülkemizin aydın yazar ve şairlerinin çeşitli toplantı ve söyleşiler aracılığıyla öğrencilerle buluşturulabilir.

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

5. Millî Eğitim Bakanlığınca bilim okuryazarlığına daha çok değinilebilir ve ortaokullarda yapılan TÜBİTAK⁵ Bilim Fuarlarında yaratıcı yazma konusuna daha ağırlık verilebilir.
6. Kitap yazma donanımına sahip öğrenciler, okul idarelerince ve Türkçe öğretmenlerince daha çok desteklenebilir ve gerekli yardım ve teşvikler sağlanabilir.
7. Her ortaokulda edebiyat köşesi oluşturularak öğrenciler yaratıcı yazmaya özendirilebilir; başarılı yayınlar edebiyat köşelerinde sergilenip yazarı okulca ödüllendirilebilir.

5. Kaynakça / Reference

- Adanalı, K. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde alternatif değerlendirme: 5. sınıf sosyal bilgiler eğitiminin alternatif değerlendirme etkinlikleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Birgin, O ve Gürbüz. R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 163- 180.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: İlk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 99-114.
- Davashgil, Ü. (1994). "Yüksek gizli güce sahip lise öğrencilerinin yaratıcılıkları üzerine bir deneysel araştırma". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(6), 53-68.
- Demirel, A. (2022). Türkçe öğretmeni adaylarının gözüyle yaratıcı yazma süreçlerini olumsuz etkileyen etmenler ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(2), 813-829.
- Doğan, Z. ve Demir, S. (2023). Pandemi dönemindeki çevrim içi Türkçe derslerinin yazma eğitimine yansımaları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12 (2), 727-760.
- Elma, C. ve Bütün, E. (2015). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Volume: 15 Number: 2. 104 – 131.
- Erdemir, Z. A. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin ölçme değerlendirme tekniklerini etkin kullanabilme yeterliklerinin araştırılması*

⁵ Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

(Kahramanmaraş Örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eroğlu, E. N. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dijital öykülerin yazma becerisinde kullanılabilirliği üzerine: kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5 (2), 108-123

Gelbal S., ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.

Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 178- 195.

Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegema Yayınları.

Güven, B. ve Eskitürk, M. (2007). Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntem ve teknikler. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat.

Herman, J., Aschbacher, P, & Winters, L. (1992). A practical guide to alternative assessment, association for supervision and curriculum development, California.

https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/25145204_SOSYAL_ETK_YNLYKLER_YON.pdf Erişim:16.09.2023

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/28749/mod_resource/content/1/Yarat%C4%B1c%C4%B1%20Yazma.pdf. Erişim: 05.10.2023

<https://sozluk.gov.tr/>. Erişim: 11.10.2023

<https://www.makaleler.com/kompozisyon-nasil-yazilir>. Erişim: 08.10.2023

Maltepe, S. (2007). Yaratıcı yazı yaklaşımı açısından Türkçe derslerinde oluşturulan yazılı anlatım ürünlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 26, 143-154.

Maxwell, J. A. (2018). *Nitel araştırma tasarımı -etkileşimli bir yaklaşım* (M. Çevikbaş, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Oral, G. (2003). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegema Yayıncılık.

Özer, S. ve Şahan, M. (2011) Yaratıcı yazma ve yaratıcı dramının Türkçe derslerinde kullanımı ve atölye örnekleri. <https://www.academia.edu/3227553/> Erişim:10.09.2023

Parmaksız, Ş, R. ve Yanpar, T. (2006). Alternatif değerlendirme yaklaşımlarının sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, (2), 159-172.

Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*.. Anı Yayıncılık, Ankara.

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Düzeyinin Yaratıcı Yazma Becerilerine Katkısına Dair Bir İnceleme

Silah, M. (2000). *Sosyal psikoloji (davranış bilimi)*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.

Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 27, 621-643.

